

Sivas Kent Merkezinde Tavukçuluk Ürünlerinin Tüketimi ve Tüketime Etki Eden Faktörler

Hüdaverdi Bircan¹, Hasan Eleroğlu², Rahim Arslan^{1*}

¹Cumhuriyet Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, 58140 Sivas, Türkiye

²Cumhuriyet Üniversitesi, Şarkışla Aşık Veysel Meslek Yüksekokulu, 58400 Şarkışla/Sivas, Türkiye

MAKALE BİLGİSİ

Araştırma Makalesi

Geliş 24 Kasım 2017
Kabul 11 Aralık 2017

Anahtar Kelimeler:

Sivas
Yumurta
Tavuk eti
Sosyoekonomik
Demografik

*Sorumlu Yazar:

E-mail: rrahim4258@gmail.com

ÖZET

Bu çalışmada, Sivas kent merkezinde tavukçuluk ürünleri tüketim değerlerini ve bunun üzerine etki eden faktörleri belirlemek amacıyla 461 aile ile yüz yüze anket uygulaması yapılmıştır. Katılımcıların %85,5'i aktif yaş grubu olarak kabul edilen 18-54 yaş aralığında yer almaktadır. Lise ve Yüksekokul mezunlarının toplamı %68,7 olarak bulunmuştur. Aylık gıda gideri bakımından gelir grupları arasında gözlenen farklılık önemli, ortalama aylık gıda gideri 595,44 TL olarak hesaplanmıştır. Aylık gıda giderleri içerisinde tavukçuluk ürünlerin oranı bakımından da gelir grupları arasında önemli farklılıklar belirlenmiş olup, katılımcıların ortalaması %10,49 olarak belirlenmiştir. Aylık hane halkı yumurta tüketim değerleri bakımından gelir gruplarında gözlenen farklılık önemli, hane halkı aylık ortalama yumurta tüketimi 34,47 Adet/Ay, kişi başına yıllık yumurta tüketimi 123,40 Adet/Yıl olarak hesaplanmıştır. Aylık hane halkı tavuk eti tüketim değerleri bakımından gelir grupları arasında gözlenen farklılık önemli bulunmuş, aylık hane halkı tavuk eti tüketimi ortalama 4,13 Kg/Ay olmasına karşılık, kişi başı yıllık tavuk eti tüketim değeri ortalama olarak 14,89 Kg/Yıl olarak belirlenmiştir. Tavuk eti tüketimi üzerine Aile gelir seviyesi, Aile birey sayısı ve meslek grupları etkili olurken, yumurta tüketimi üzerine bu faktörler ile birlikte eğitim düzeyleri de etkili olmuştur.

Turkish Journal of Agriculture - Food Science and Technology, 5(12): 1609-1614, 2017

The Consumption of Poultry Products in Sivas Province and Factors Affecting on the Consumption

ARTICLE INFO

Research Article

Received 24 November 2017
Accepted 11 December 2017

Keywords:

Sivas
Eggs
Chicken meat
Socioeconomic
Demographic

*Corresponding Author:

E-mail: rrahim4258@gmail.com

ABSTRACT

In this study, face-to-face surveys were conducted with 461 families in order to determine the consumption values of poultry products in Sivas city centre and the factors affecting them. 85.5% of the participants are in the age range of 18-54, which is considered as the active age group. The sum of high school and college graduates was found to be 68.7%. In terms of monthly food intake, the difference between the income groups was significant and the average monthly food intake was calculated as TL 595.44. In terms of the proportion of poultry products among monthly food expenditures, significant differences were determined among the income groups and the average of the participants was determined as 10.49%. The difference observed in the monthly income of the household income groups was significant, average monthly egg consumption is calculated as 34.47 Units/Month and annual egg consumption per person is calculated as 123.40 Units/year. The difference in monthly household chicken's consumption values between income groups was found to be significant, monthly household average consumption of chicken meat is 4.13 Kg/Month, average monthly consumption of chicken meat per person is 14.89 Kg/Year. On the consumption of poultry meat, family income level, number of family members and occupational groups were effective, but these factors as well as education levels were effective on egg consumption.

DOI: <https://doi.org/10.24925/turjaf.v5i12.1609-1614.1721>

Giriş

İnsanlarda, sağlıklı büyüme ve gelişme, hastalıklardan korunma, yaşam fonksiyonlarını gerektiği gibi yerine getirmede temel faktör, yeterli ve dengeli beslenmedir. Beslenme gereksinimi bireyden bireye, değişen çevre koşullarına, yaşa, aktiviteye, genetik ve fizyolojik özelliklere, sağlık durumuna ve cinsiyete bağlı olarak değişiklik gösterebilir. Bununla birlikte toplum sağlığının korunması, ülke ekonomisinin kalkınması için kabul edilen temel beslenme standartlarının uygulanması gerekmektedir (Ceylan, 2006; Demir ve Armağan, 2013)

Sosyoekonomik koşullar, bölgeler ve kentsel-kırsal yerleşim yerleri yeterli ve dengeli beslenme durumu üzerine etki eden çevresel faktörler olarak bildirilmektedir (Demir ve Armağan, 2013).

Yeterli ve dengeli beslenmede hayvansal kaynaklı gıdaların önemi bilinmekte (Cevger, 2008; Anonim, 2010; Anonim, 2011; Karakuş, 2011; Kızıloğlu ve ark., 2013) olup dengeli beslenme için günlük protein ihtiyacının %50'sinin hayvansal kökenli besin maddelerinden temin edilmesi gerektiği bildirilmektedir (Kızıloğlu ve ark., 2013). Temel besin maddeleri bakımından zenginliği, diyetetik özellikleri ile birlikte ekonomik özellikleri, erişilebilirlik ve alışkanlık faktörleri de dikkate alındığında tavuk eti ve yumurta gereksinim duyulan protein ihtiyacının karşılanmasında oldukça önemli bir kaynak durumundadır (Altan ve ark., 1993; Çelik ve Şengül, 2001; Açıkgöz ve Özkan, 1996; Hasipek ve Aktaş, 1997; İnci ve ark., 2014). Kanatlı sektöründeki yetiştirme ve besleme modelleri, beslenme ihtiyacının sağlıklı, kolay ve ekonomik karşılanmasına yönelik çözümler üretmektedir (Revington, 2002; Ribarski ve ark., 1995; Huyghebaert, 2003; Sundrum, 2001).

Gereksinim duyulan hayvansal protein ihtiyacı kırmızı et, tavuk ürünleri ve balık etinden sağlanabilmektedir. Bu kaynakların temininde bölgesel farklılıklar etkili olmaktadır. Tüm dünyada başta piliç eti olmak üzere kanatlı etleri üretimi ve tüketimi son yıllarda hızlı bir artış göstermiş (Keskin ve Demirbaş, 2012), son 20 yıllık süreçte diğer hayvan türlerinin aksine, kanatlı varlığında %195 artış olmuştur (FAO, 2016). Kırmızı et üretiminde meydana gelen daralma, fiyatların yükselmesine bunun sonucu olarak da hayvansal protein açığının karşılanmasında tavukçuluk ürünlerinin tercih edilmesine neden olmaktadır (Sayılı, 2006; Civaner, 2007; Hekimoğlu ve Altındağ, 2009; İYKA, 2011; Şengül ve ark., 2002; Taşkın, 2003)

Tavuk eti tüketimi üzerinde talep, alışkanlık, kalite, fiyat ve hijyen özellikleri ile gelir düzeyi, tüketicinin eğitim seviyesi, cinsiyeti, meslek gibi sosyoekonomik özellikler etkili olabilmektedir (Cevger ve ark., 2008; Dölekoğlu ve Yurdakul, 2004; Terin ve ark., 2014; Tümer ve ark., 2016).

Tavukçuluk ürünlerinin tüketimi ve tüketimi üzerine etkili olan faktörler ile ilgili birçok çalışma yapılmıştır. Hanta (1994) çalışmasında Adana ili kentsel alanda 200 ailenin hayvansal gıda tüketim yapısını incelemiş, toplam hayvansal gıda tüketim harcamaları içinde tavuk eti ve süt ürünleri ve yumurta harcamalarının oranlarını sırasıyla %15,1, ve %12,3 olarak hesaplamıştır. Akbay (2005), hane halkların toplam tüketim harcamalarının yaklaşık %28,6'sını gıda harcamalarına ayırdığını bildirmiştir.

Armağan ve Akbay (2008), çalışmalarında yılda kişi başına 22,11 kg tavuk eti tüketimi olduğunu belirtmişlerdir. Mızrak (2011) tarafından yapılan bir araştırmada, ailelerin %98,26'sı tavuk eti tükettikleri, kişi başına yıllık tavuk eti tüketiminin 16,67 kg/yıl olduğu bulunmuştur. Erzurum ilinde yapılan anket çalışmasının sonuçlarına göre ortalama kişi başına tavuk eti tüketim miktarı 10,80 kg/yıl olarak belirlenmiş, bu miktar kırmızı et ve balık eti tüketiminden yüksek bulunmuştur. (Saklıca ve ark., 2008).

Şengül ve ark. (2002), ailelerde kişi başına yıllık tavuk eti tüketimini ortalama 13,3 kg aile başına yıllık tavuk eti tüketimi 75,6 kg olarak bildirmişlerdir. Gelir grupları ile tüketim değerleri arasında önemli ilişki olduğunu belirtmişlerdir. İnci ve ark. (2014), 384 aile ile yapılan anket çalışmasında, kişi başına yıllık tavuk eti tüketimini ortalama olarak 28,4 kg, aile başına yıllık tavuk eti tüketimini ise 143,8 kg olarak belirtmişlerdir.

Türkiye'de kanatlı eti tüketimindeki artış devam etmekte, 2001 yılında kişi başına yıllık 10,18 Kg olan tüketim 2005 yılında 15,42 Kg, 2010 yılında 19,19 Kg, 2012 yılında 20,54 Kg ve 2015 yılında ise bu değer 23,24 Kg'a yükselmiştir (BESD-BİR, 2017).

Bu araştırmada, Sivas ilinde tavukçuluk ürünleri tüketimi ve tüketim üzerine tekili olabilecek sosyoekonomik ve demografik özellikler üzerinde durulmuştur.

Materyal ve Yöntem

Bu çalışmanın evreni, Sivas'ta ikamet eden ailelerden oluşmaktadır. Çalışmanın verileri tavukçuluk ürünlerinin tüketimi konusundaki bilgi düzeylerinin ve tercihlerinin belirlenmesi amacıyla yüz yüze görüşme yöntemiyle yapılan anketlerden elde edilmiştir. Anketler, 2016 yılında Sivas kent merkezinde yapılmıştır.

Çalışmada, örnek hacmi ana kitle oranlarına dayalı kümelendirilmemiş tek aşamalı basit tesadüfi olasılık örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir (Collins, 1986; Churchill ve Iacobucci, 2002; Çakıcı, 2009).

$$n = t^2 \times [1+(0,02) (b-1)] \times (p \times q) / e^2$$

Burada;

- n :Örnek Hacmi
- t :%95 önem derecesine karşılık gelen tablo değeri
- b :Örnekleme aşaması (bu çalışmada tek aşamalı olacağı için 1 alınmıştır)
- p :İncelenen olayın ana kitle içinde gerçekleşme olasılığı %50 olarak alınacaktır.
- q :İncelenen olayın gerçekleşmeme olasılığı (1-p)
- e :Kabul edilen hata payı (bu çalışmada hata payı %5 olarak alınmıştır.)

Denklemden, b=1 alındığında, eşitlik aşağıdaki forma dönüşmekte;

$$n = t^2 \times (p \times q) / e^2$$

$$n = t^2 \times (p \times q) / e^2$$

$$n = 1,96^2 \times (0,50 \times 0,50) / 0,05^2 \rightarrow n = 384$$

Sivas için 461 adet örnek hacmi kullanılarak anket yüz yüze anket uygulanmış, tüm istatistiksel analizler SPSS Windows programında yapılmıştır. Elde edilen verilere varyans analizi uygulanmış, farklılığın istatistiksel olarak önemli çıktığı durumlarda Duncan testi uygulanarak, farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığı belirlenmiştir.

Bulgular ve Tartışma

Araştırmanın yapıldığı Sivas ili kent merkezinde ankete katılan bireylerin %25,6'sı 25-34 yaş grubunda yer almakta olup, toplam katılımcıların ¼'ünü oluşturmaktadır (Çizelge 1). Bu gruba yakın bir diğer yaş grubu ise 18-24 olup, katılımcıların %24,1'i bu grupta yer almıştır. Altmış beş yaş ve üzeri yaş grubunda katılımcıların %4,8'i yer almıştır. Genellikle aktif yaş grubu olarak kabul edilen 18-54 yaş aralığında katılımcıların %85,5'i yer almaktadır.

Çizelge 1 Demografik ve sosyoekonomik özellikler

Değişkenler	Tanımlar	Frekans	Oran (%)
Yaş	18-24	111	24,1
	25-34	118	25,6
	35-44	87	18,9
	45-54	78	16,9
	55-64	45	9,8
	65+	22	4,8
Eğitim	İlk	82	17,8
	Orta	62	13,4
	Lise	185	40,1
	Yüksek	132	28,6
Cinsiyet	Kadın	187	40,6
	Erkek	274	59,4
Meslek	İşçi	121	26,2
	Memur	31	6,7
	Serbest Meslek	34	7,4
	Emekli	37	8,0
	İşsiz	12	2,6
	Ev Hanımı	89	19,3
	Öğrenci	48	10,4
	Esnaf	89	19,3
Ailede birey sayısı	1	16	3,5
	2	71	15,4
	3	102	22,1
	4	117	25,4
	5	107	23,2
	6+	48	10,4

Katılımcıların eğitim düzeyine ilişkin veriler Çizelge 1'de verilmiştir. Ankete katılan bireylerin %40,1'i lise mezunu olup, bunu %28,6 oranı ile yüksek okul mezunları takip etmektedir. Lise ve Yükseköğretim mezunlarının toplamı %68,7 olup toplam katılımcıların dikkate değer bir kısmını oluşturmaktadır. Katılımcıların %40,6'sı Kadın, %59,4'ü erkeklerden oluşmuştur. Meslek gruplarına göre katılımcılar değerlendirildiğine, katılımcıların %26,2'si işçi kesiminden oluşmaktadır. Bunu Ev hanımı ve Esnaf grupları (%19,3) benzer oranında takip etmektedir. Katılımcılar içerisinde en düşük oran %2,6 oranında işsiz grupta gerçekleşmiştir.

Dikkat çeken bir diğer grup %10,4 ile öğrenci grubu olmuştur. Hane halkı birey sayısı 3, 4 ve 5 olanların toplamı %70,7 olup araştırma sonuçlarının değerlendirilmesinde hane büyüklüğü 4 kişi olarak değerlendirilecektir.

Gelir gruplarına göre aylık gıda gideri, bu gider içerisinde tavukçuluk ürünlerinin oranı, aylık yumurta tüketimi ve aylık tavuk eti tüketimine ilişkin sonuçlar Çizelge 2'de verilmiştir. Aylık gıda gideri bakımından gelir grupları arasında gözlenen farklılık önemli ($P<0,001$) olarak hesaplanmıştır. En düşük aylık gıda gideri 398,44 TL olup, <1300TL grubunda gerçekleşmiştir. Aylık gelirin %30,64'ü kadar olan bu değer, Türkiye ortalaması olan %19,5 (TUİK, 2017) oranının üzerinde gerçekleşmiştir. En yüksek gıda harcaması 5500+ grubunda 841,91 TL olarak belirlenmiştir. Aylık gıda gideri bakımından gelir gruplarından <1300 ve 1301-2500 TL arasında fark bulunmazken, bu gruplar ile 2501-3500, 3501-4500 ve 4501-5500 TL grupları arasında fark önemlidir ($P<0,01$). Türkiye genelinde gelire göre sıralı %20'lik gruplar itibarıyla tüketim harcamalarının 2015 yılındaki dağılımına bakıldığında; en düşük gelir grubu olan birinci %20'lik grupta yer alan hane halklarının gıda ve alkolsüz içecekler harcamasına ayırdığı pay %30,2 iken, en yüksek gelir grubu olan beşinci %20'lik gruptaki hane halklarının ayırdığı pay %14,6 olarak bildirilmiştir (TUİK, 2017). Bildirilen bu değerler ile, Sivas ili kent merkezinde yapılan anket sonuçları benzer olup, artan gelir seviyesine bağlı olarak gıda harcamalarına ayrılan oran azalmaktadır.

Aylık gıda giderleri içerisinde tavukçuluk ürünlerin oranı bakımından da gelir grupları arasında önemli ($P<0,001$) farklılıklar belirlenmiştir. Katılımcıların ortalaması %10,49 olup, en yüksek oran <1300 gelir grubunda (%12,32), en düşük ise en yüksek gelir grubu 5500+ grubunda (%7,75) hesaplanmıştır. Aylık hane halkı yumurta tüketim değerleri bakımından da gelir gruplarında gözlenen farklılık önemli ($P<0,001$) olarak belirlenmiştir. Araştırmadan elde edilen hane halkı aylık ortalama yumurta tüketimi 34,47 Adet/Ay olarak gerçekleşmiştir. Bu değer Karakaya ve ark. (2014) tarafından Bingöl il merkezinde yapılan çalışmadan elde edilen bulgularından (61,6) düşük olarak gerçekleşmiştir. En düşük yumurta tüketimi Asgari ücret ve altında (<1300) gelir grubunda gerçekleşmiş olup 26,09 olarak hesaplanmıştır. Bu grup ile diğer gelir grupları arasında hane halkı aylık yumurta tüketimi bakımından fark önemli bulunmasına karşın, diğer gelir grupları arasındaki fark önemsizdir ($P>0,05$).

Kişi başına yumurta tüketimi (Çizelge 3) bakımından gelir grupları arasında gözlenen fark önemlidir ($P<0,01$). En düşük kişi başına yumurta tüketimi <1300 gelir grubunda olup bu gelir grubunun ortalama aile birey sayısı 3,36 ve kişilerin yıllık yumurta tüketimi ise 98,47 Adet/Yıl olarak belirlenmiştir. Kişi başı yıllık yumurta tüketim değerleri bakımından gelir grupları arasında gözlenen farklılığın hane halkı aylık yumurta tüketim değerleri ile uyumsuzluğunun başlıca nedenleri arasında hane birey sayısının farklılaşması gösterilebilir. En yüksek kişi başı yıllık yumurta tüketimi 3501-4500 ve 5500 + gelir gruplarında sırasıyla 136,12 ve 137,38 Adet/Yıl benzer olarak hesaplanmış, bu gruplar diğer gruplardan önemli ($P<0,01$) farklılıklar göstermiştir.

Çizelge 2 Gelir dağılımı içerisinde hane halkı aylık gıda harcaması, tavukçuluk ürünlerinin payı, aylık yumurta ve tavuk eti tüketimi

Gelir Grupları	Aylık Gıda Harcaması (TL/Ay)	Tavukçuluk ürünlerinin Payı (%)	Aylık Yumurta Tüketimi (Adet/Ay)	Aylık Tavuk Eti Tüketimi (Kg/Ay)
<1300	398,44 ^a	12,32 ^b	26,09 ^a	3,84 ^a
1301-2500	477,44 ^a	12,23 ^b	34,36 ^b	4,15 ^{ab}
2501-3500	622,84 ^b	9,60 ^a	35,22 ^b	4,22 ^{ab}
3501-4500	706,73 ^b	10,24 ^{ab}	38,27 ^b	4,94 ^b
4501-5500	687,50 ^b	8,90 ^a	38,04 ^b	3,55 ^a
5500+	841,91 ^c	7,75 ^a	36,91 ^b	3,83 ^a
Ortalama	595,44	10,49	34,47	4,13
F	17,891	6,051	10,919	2,504
P	0,000	0,000	0,000	0,000

Çizelge 3 Gelir dağılımı içerisinde kişi başına yıllık yumurta ve tavuk eti tüketimi

Gelir Grupları	Hane halkı ortalama kişi sayısı	Yumurta Tüketimi (Adet/Yıl)	Tavuk Eti Tüketimi (Kg/Yıl)
<1300	3,36	98,47 ^a	16,04 ^{bc}
1301-2500	3,80	125,02 ^{ab}	15,07 ^{abc}
2501-3500	4,07	121,25 ^{ab}	13,49 ^{ab}
3501-4500	3,92	136,12 ^b	18,56 ^b
4501-5500	3,82	124,07 ^{ab}	11,21 ^a
5500+	3,69	137,38 ^b	14,58 ^{abc}
Ortalama	3,36	123,40	14,89
F	2,583	2,508	2,621
P	0,026	0,030	0,024

Türkiye genelinde kişi başına yıllık yumurta tüketimi 2015 yılı verilerine göre 203 adet olarak bildirilmiştir (YUM-BİR, 2016). Sivas ili kent merkezinde kişi başına yıllık yumurta tüketimi (Çizelge 3) ortalama 123,40 olarak belirlenmiş olup bu değer Türkiye ortalamasının altında, Parlakay ve ark. (2017)'nin Uşak ilinde yapmış

oldukları çalışmadan elde edilen sonuca (102) yakın bulunmuş olmasına karşın, Karakaya ve ark. (2014) bulgularından (146,3) düşük olarak gerçekleşmiştir. Demografik, sosyoekonomik ve bölgesel farklılıkların her üç araştırma sonuçlarından da görüldüğü üzere yumurta tüketimi üzerine etkisi yüksektir.

Çizelge 4 Tüketicilerin sosyoekonomik ve demografik gruplar itibarıyla ortalama tavuk eti ve yumurta tüketim miktarının karşılaştırılması

Değişkenler	Gruplar	Frekans	Tavuk eti tüketim miktarı (Kg/Ay)	Test değeri (P değeri)	Yumurta tüketim miktarı (Adet/Ay)	Test değeri (P değeri)
Aile Birey Sayısı	1	16	3,09 ^a	1,940	27,19 ^a	9,328
	2	71	3,67 ^{ab}	(0,087)	28,45 ^a	(0,000)
	3	102	4,15 ^b		33,28 ^b	
	4	117	4,18 ^b		36,58 ^b	
	5	107	4,36 ^b		37,57 ^b	
	6+	48	4,47 ^b		36,25 ^b	
Yaş Grupları	18-24	111	4,33 ^{ab}	1,860	35,00 ^{ab}	1,738
	25-34	118	3,88 ^{ab}	(0,100)	35,72 ^b	(0,124)
	35-44	87	4,25 ^{ab}		34,20 ^{ab}	
	45-54	78	4,52 ^b		33,40 ^{ab}	
	55-64	45	3,63 ^{ab}		30,89 ^a	
	65+	22	3,61 ^a		37,27 ^b	
Eğitim Grupları	İlk	82	4,27	1,576	31,40 ^a	4,733
	Orta	62	3,63	(0,194)	32,50 ^a	(0,003)
	Lise	185	4,27		36,41 ^b	
Meslek Grupları	Yüksek	132	4,07		34,58 ^{ab}	
	İşçi	121	4,13 ^{ab}	1,299	36,07 ^{ab}	3,513
	Memur	31	4,71 ^b	(0,249)	34,03 ^{ab}	(0,001)
	Serbest Meslek	34	3,43 ^a		33,38 ^{ab}	
	Emekli	37	3,88 ^{ab}		32,30 ^{ab}	
	İşsiz	12	4,83 ^b		35,83 ^{ab}	
	Ev Hanımı	89	4,34 ^{ab}		31,01 ^a	
	Öğrenci	48	4,16 ^{ab}		32,60 ^{ab}	
Esnaf	89	3,98 ^{ab}		38,03 ^b		

Aylık hane halkı tavuk eti tüketim değerleri bakımından gelir grupları arasında gözlenen farklılık ($P<0,01$) önemli bulunmuştur. Aylık hane halkı tavuk eti tüketimi ortalama 4,13 Kg/Ay olmasına karşılık en düşük tüketim 3,84 Kg/Ay ile <1300 grubunda hesaplanmış, 4501-5500 ve 5500+ grupları ile benzer sonuç göstermiştir. En yüksek tüketim ise 4,94 Kg/Ay ile 3501-4500 gelir grubunda gerçekleşmiştir. Hane halkı aylık tavuk eti tüketim ortalaması bakımından elde edilen 4,13 Kg/Ay değeri Tümer ve ark. (2016)'nın Kahramanmaraş il merkezinden elde ettikleri ortalama değerden (3,19) yüksek bulunmuştur. Benzer çalışmayı Bingöl kent merkezinde yapan İnci ve ark. (2014), 600-1000 TL gelir grubunda birey sayısı 5,11 olan hane halkı aylık tavuk eti tüketimini 11,98 Kg/Ay olarak bildirmiştir. Kişi başına yıllık tavuk eti tüketimi Sivas kent merkezinde ortalama 14,89 Kg/Yıl olarak hesaplanmış, bu değeri Tümer ve ark. (2016) 38,28 Kg/Yıl, İnci ve ark. (2014) 28,4 Kg/Yıl olarak bildirmişlerdir. Görüldüğü üzere bölgesel farklılıklar tavuk eti tüketimi üzerine etki eden en önemli faktörlerden birisi olmaktadır.

Tüketicilerin sosyoekonomik ve demografik gruplar itibariyle ortalama tavuk eti tüketim miktarlarına ilişkin değerler ve karşılaştırmaları ile ortalama yumurta tüketim miktarlarına ilişkin sonuçlar ve karşılaştırmalar Çizelge 4'te verilmiştir. Aile birey sayısı tavuk eti ve yumurta tüketim miktarları üzerine önemli etkide bulunmuştur ($P<0,05$). Yaş gruplarının tavukçuluk ürünleri tüketimi üzerine etkisi önemsiz olarak hesaplanmıştır ($P>0,05$). Eğitim düzeyinin tavuk eti tüketimi üzerine etkisi önemsiz ($P>0,05$) olmasına karşın yumurta tüketimi üzerine etkisi önemli ($P<0,01$) olarak gerçekleşmiştir. Farklı meslek grupları bakımından yapılan analiz sonuçlarına göre, tavuk eti tüketimi bakımından farklılık bulunmazken, yumurta tüketimi bakımından meslek grupları arasında farklılık önemli ($P<0,01$) bulunmuştur.

Sonuç ve Öneriler

Sivas kent merkezinde 461 kişi ile yapılan anket sonuçlarına göre, kişi başı ortalama yıllık tavuk eti tüketimi 14,89 Kg/Yıl, yumurta tüketimi ise 123,40 Adet/Yıl olarak hesaplanmıştır. Her değer bakımından da Sivas kent merkezinin tüketimi Türkiye ortalamasının altında bulunmuştur. Farklı gelir gruplarına göre değişmekle birlikte tüm giderler içerisinde ortalama aylık gıda harcaması içerisinde tavukçuluk ürünlerinin payı %10,49 olarak bulunmuştur. Tavuk eti tüketimi üzerine Aile gelir seviyesi, Aile birey sayısı ve meslek grupları etkili olurken, yumurta tüketimi üzerine bu faktörler ile birlikte eğitim düzeyleri de etkili olmuştur.

Sivas kent merkezinde Türkiye geneline göre düşük tüketimin kaynaklarının araştırılmasında yarar vardır. Sağlıklı ve dengeli beslenmenin en önemli kaynağını oluşturan tavukçuluk ürünlerinin tüketimini artırmaya yönelik araştırma ve tanıtım çalışmaları Türkiye geneli için de bilgi kaynağı oluşturacaktır.

Teşekkür

Bu çalışma Cumhuriyet Üniversitesi CUBAP tarafından ENF-007 numaralı Araştırma Projesi olarak desteklenmiştir.

Kaynaklar

- Açıkgöz Z, Özkan K.1996. Yumurta Tüketiminin Beslenme ve Sağlık Üzerine Etkisi. Hayvancılık "96 Ulusal Kongresi. Cilt 1, Sayfa: 305-312. İzmir.
- Akbay C. 2005. Kahramanmaraş'ta Hanehalklarının Gıda Tüketim Talebi Ekonometrik Analizi, KSÜ Fen ve Mühendislik Dergisi 8 (1): 114-121.
- Altan Ö. Yalçın S. Koçak Ç. 1993. Toplumun Değişik Kesimlerinde Yumurta Tüketim Alışkanlığı ve Tüketimi Etkileyen Etmenler. Uluslararası Tavukçuluk Kongresi 93. Sayfa: 178-194. İstanbul.
- Anonim. 2010. Türkiye kırmızı et sektörü ve rekabet politikası. Rekabet Kurumu, Ankara. <http://www.rekabet.gov.tr/Resources/SektorRaporlari/sectorrapor5.pdf>. erişim tarihi:01.01.2013
- Anonim. 2011. Sektörel değerlendirme raporları. Et ve Balık Kurumu. <http://www.ebk.gov.tr/database/attachment/7406146a.pdf>. Erişim tarihi:01.01.2013
- Armagan G, Akbay C. 2008. An Econometric Analysis of Urban Households' Animal Products Consumption in Turkey, Journal of Applied Economics, 40 (15): 2025-2032.
- BESD-BİR. 2017. Beyaz Et Sanayicileri ve Damızlıkları Birliği Derneği, www.besdbir.org.
- Ceylan, M. 2006. Van İli Kentsel Ve Kırsal Alanda Et Ve Ürünler Tüketim Yapısı ve Tüketicilerin Satın Alma Eğilimleri. (Yüksek Lisans Tezi), Yüzüncüyıl Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı, Van.
- Civaner EÇ. 2007. Kanatlı Etleri. İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi, Ankara
- Çelik Y, Şengül T. 2001. Şanlıurfa İli Kentsel Alanında Tüketicilerin Yumurta Tüketim Düzeyleri ve Tüketim Alışkanlıklarının Belirlenmesi. Hayvansal Üretim 42 (2): 53-62.
- Çakıcı NM. 2009. Attitudes And Purchase Intentions Of Consumers For Organic Products In The Turkish Market. T.C. Yeditepe University Graduate Institute Of Social Sciences.
- Cevger Y, Aral Y, Demir P, Sarıözkan S. 2008. Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi İntern Öğrencilerinde Hayvansal Ürünlerin Tüketim Durumu ve Tüketici Tercihleri. Ankara Üniversitesi Veterinerlik Fakültesi Dergisi 55: 189-194.
- Churchill GA, Iacobucci D. 2002. Marketing research: Methodological foundations. South-Western Thomson Learning.
- Collins M. 1986. Sampling (Editör: R. Worcester ve ark. 1986), Consumer Market Research Handbook
- Demir Y, Armağan G. 2013. Aydın'da Hane halklarının Gıda Tüketim Talebi Ekonometrik Analizi, Ege Üniv. Ziraat Fak. Derg., 50 (1): 97-107.
- Dölekoglu ÖC, Yurdakul O. 2004. Adana ilinde hanehalkının beslenme düzeyleri ve etkili faktörlerin Logit Analizi ile belirlenmesi. Akdeniz Üniversitesi İİBF Dergisi, 8: 62-86.
- FAO. 2016. Türkiye'ye özgü beslenme rehberi. <http://www.fao.org/3/a-as697o.pdf> (Erişim 16.04.2016).
- Hanta B. 1994. Adana İli Kentsel Alanda Hayvansal Gıda Tüketim Yapısı (basılmamış yüksek lisans tezi). Ç Ü, Fen Bilimleri Enstitüsü, Adana.
- Hasipek S, Aktaş N. 1997. Türkiye'deki Tavuk Ürünlerinin İnsan Beslenmesindeki Yeri ve Önemi. Uluslararası Tavukçuluk Konferansı YUTAV 97. Sayfa:15-22. İstanbul.
- Hekimoğlu B, Altındeğer M. 2009. Kanatlı Havan Eti Sektör Raporu, Sorunları ve Çözüm Önerileri, Samsun Tarım İl Müdürlüğü, Strateji Geliştirme Birimi, Samsun.
- Huyghebaert G. 2003. Replacement of antibiotics in poultry .Eastern Nutrition Conference, 8-9 May p.55-78.

- İnci H, Karakaya E, Şengül T, Söğüt B. 2014. Bingöl İlinde Kanatlı Eti Tüketiminin Yapısı. Bingöl Üniversitesi. Ziraat Fakültesi, Türk Tarım ve Doğa Bilimleri Dergisi, 1(1): 17-24.
- İYKA. 2011. TRC1 Bölgesi Hayvancılık Durum Raporu. İpek Yolu Kalkınma Ajansı, Gaziantep.
- Karakaya E, İnci H, Söğüt B, Şengül T. 2014. Bingöl İl Merkezinde Yaşayan Hane Halklarının Yumurta Tüketim Durumu Üzerine Bir Araştırma, Türk Tarım ve Doğa Bilimleri Dergisi 1(2): 239-247
- Karakuş K. 2011. Türkiye'nin canlı hayvan ve kırmızı et ithaline genel bir bakış. İğdır Üni. Fen Bilimleri Enst. Der. / İğdır Univ. J. Inst. Sci. & Tech. 1(1): 75-79
- Keskin B, Demirbaş N. 2012. Türkiye'de Kanatlı Eti Sektöründe Ortaya Çıkan Gelişmeler: Sorunlar ve Öneriler, U. Ü. Ziraat Fakültesi Dergisi, Cilt 26, Sayı 1, 117-130
- Kızıloğlu R, Kızılaslan H, Dölek G. 2013. Ekolojik Yumurta ile Endüstriyel Yumurta Tüketim Tercihlerinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma: Tokat İl Merkez Örneği, Alınteri, 24 (B) – 20-28
- Mızrak C. 2011. Türkiye'de Yumurta ve Tavuk Eti Tüketim Alışkanlıklarının Belirlenmesi, T.C. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Tavukçuluk Araştırma İstasyonu Müdürlüğü, Araştırma Projesi, Ankara. <http://www.tae.gov.tr/www/tr/projeler/pdf/1.pdf>
- Parlakay O, Arslan Duru A, Akın Y. 2017. Tüketicilerin Yumurta Tüketim Tercihlerinin Belirlenmesi: Uşak İli Örneği, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 34 (2): 108-115
- Revington B. 2002. Feeding Poultry in the postantibiotic era. Multi-State Poultry Meeting. 14-16 May 2002. Multi-state feeding and Nutrition Publications. Erişim:<http://ag.ansc.purdue.edu/poultry/multistate/multi-state.pdf>
- Ribarski S, Ghasoub G, Tchonka M, Svetla B, Marin K, Hristo. C. 1995. Influence of a probio-tic and an acidifier on meat quality and chemical composition in broiler chickens. Proceedings of the; XII. European Symposium on the Quality of Poultry Meat. I. Poultry Meat Quality. 25-29 September 1995, p:103-108, Spain.
- Saklıca A, Kadanlı E, Dağdemir V. 2008. Erzurum İli Merkez İlçede Ailelerin Tavuk Eti Tüketim ve Satın Alma Davranışları Üzerine Bir Araştırma, VIII. Ulusal Tarım Ekonomisi Kongresi Bildirileri, Gıda Pazarlama, Sy: 416-425, Bursa.
- Sayılı M. 2006. Kuş Gribinin Tüketicilerin Tavuk Eti Tüketim Alışkanlıklarına Etkisi (Tokat İli Örneği). Gaziosmanpaşa Üniv. Ziraat Fak. Der. 23(2): 25 31.
- Sundrum A. 2001. Organic livestock farming. A critical review. Livestock Production Science. 67: 207-215.
- Şengül T, Çelik Y, Doğan Z. 2002. Şanlıurfa İli Kentsel Alanda Tüketicilerin Tavuk Eti Tüketim Düzeyleri ve Tüketim Alışkanlıklarının Belirlenmesi. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 19 (1): 145-150.
- Taşkın A. 2003. Gaziantep İli Nizip İlçesinde Tüketicilerin Tavuk Eti ve Yumurta Tüketim Düzeyleri ile Tüketim Alışkanlıklarının İncelenmesi Üzerine Bir Araştırma. Harran Üniversitesi Fen Bilimleri Enst., Zootečni ABD; Yüksek Lisans Tezi, 60 s.
- Terin M, Bilgiç A, Güler İO, Yavuz F. 2014. Türkiye'de Süt Ürünleri Tüketim Harcamalarına Etki Eden Faktörlerin Analizi: Çoklu Heckman Örnekleme Seçicilik Sistem Yaklaşımı. Tarım Bilimleri Dergisi, 21: 500-515.
- Tümer Eİ, Akbay C, Koşum A, Ünal SA. 2016. Kahramanmaraş İli Kent Merkezinde Tavuk Eti Tüketim Alışkanlıkları ve Tüketimi Etkileyen Faktörler, KSÜ Doğa Bil. Derg., 19(4), 433-437
- TÜİK. 2017. Hanehalkı Tüketim Harcaması, 2016, Sayı: 24576, 28 Temmuz 2017
- YUM-BİR. 2016. Yumurta Tavukçuluğu Verileri. Yumurta Üreticileri Merkez Birliği